

مذاکرات مجلس

صورت مشروع مجلس روز یکشنبه ششم شهریور ماه ۱۳۲۲

فهرست مطالب :

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- ۲ - شور و تصویب لایحه خرید تدارکات وزارت جنگ از امریکا
- ۳ - شور لایحه صدور اسناد خزانه
- ۴ - سؤال آقای بهبهانی و تقدیم طرح قانونی بقید دو فوریت
- راجع به تفسیر تبصره ۴ ماده ۶۵ قانون نظام وظیفه
- ۵ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه .

(مجلس دو ساعت قبل از ظهر بریاست آقای اسفندیاری تشکیل گردید)

صورت مجلس روز پنجشنبه سوم شهریورماه را آقای (هاشمی) منشی قرائت نمودند

۱ - تصویب صورت مجلس

رئیس - آقای هاشمی

هاشمی - اجازه آقای شاهرودی تقدیم مقام ریاست شده بود و بکمسیون رفتہ بود ایشان غایب بی اجازه نبوده اند .

رئیس در صورت مجلس نظری نیست؛ خیر صورت مجلس تصویب شد .

۲ - شور و تصویب لایحه خرید تدارکات وزارت جنگ از امریکا

سر تپ ریاضی (معاون وزارت جنگ) اجازه میفرمائید بنده یک ماده واحده است مدتی است تقدیم کرده بودم

راجع بتدارکات وزارت جنگ چون خیلی فوریت دارد تقاضا میکنم که جزء دستور گذارده شود .

بهبهانی - بنده سئوالی از وزیر دارائی دارم ، اجازه بفرمائید سئوالم را بکنم ایشان برای جواب حاضرند .

رئیس - اجازه بفرمائید بعد از دستور . دستور مان لایحه انتشار اسناد خزانه است ؛ و این لایحه که آقای معاون وزارت جنگ تقاضا کردند فعلا این لایحه مطرح است .

گزارش کمیسیون بودجه

کمیسیون بودجه لایحه پیشنهادی دولت راجع بخریداری لوازم و تدارکات مورد نیاز مندی ارتش را باحضور آقای

عین مذاکرات مشروع یکصد و نود و چهارمین جلسه از سیزدهمین دوره قانون گذاری (مطابق قانون ۸ آذر ۱۳۰۵)

اداره تند نویسی و تحریر صورت مجلس

اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده :

غائبین با اجازه آقایان : دکتر سمعی - ریگی - مکرم افشار - رفیعی - فاطمی دهستانی - حریری
غائبین بی اجازه : آقایان : رضوی - مرآت اسفندیاری - تولیت - نوبخت - فبانش - طوسی - شهدوست - مؤیدنابتی - فرخ - سمعی
اورنگ - طالش خان - شاهرودی - مشار - ابهوانی - ناصری - چایچی - اکبر - هدایت - عطاءالله پالیزی - هدایت الله پالیزی - فرشچی - یاراحمدی
طباطبائی - اصفهانی - شیرازی - نثقه الاسلامی - نیک پور - نمازی - امیر تیمور - خسرو شاهی - صادق وزیری - فتوحی - مستشار - نقابت - اردبیلی - کامل ماکو - نصر تیان - همرز

وزیر جنگ مطرح نموده با توضیحاتی که آقای وزیر جنگ در لزوم و تدارکات مزبور بیان نمودند با لایحه پیشنهادی موافقت شده اینک با اصلاحی که در ماده واحده بعمل آمده است گزارش آنرا برای تصویب تقدیم مجلس شورای ملی مینمایم. ماده واحده - بوزارت جنگ اجازه داده میشود در حدود یک میلیون و پانصد هزار دلار از مز و تدارکات مورد نیاز مندی ارتش را از کشورهای متحده امریکای شمالی خریداری کند پرداخت بهای اجناس مذکور بعد از اسفند ۱۳۲۳ بعمل خواهد آمد. رئیس - مذاکره در ماده واحده است (مخالفی نیست)
جمعی از نمایندگان - ما نشنیدیم بخوانید دو مرتبه (مجدداً قرائت شد) .

رئیس - آقای انوار .

انوار این لایحه وقتی از طرف وزارت جنگ تقدیم مجلس شد آمد در کمیسیون بودجه و اعضاء محترم کمیسیون هم تحت مطالعه قرار دادند و بنده آنجا پیشنهاد کردم که روابط ما با متفقین روابط حسنه است و خود دولت امریکا هم اعلان کرد که دولت ایران هم مشمول قانون وام و اجاره است بعد از آنکه روابط ما روابط حسنه واقع شد و خود آنها هم اعلان کردند که ایران مشمول قانون وام و اجاره است اسمش روی ما هست رسمش روی ما نیست پس بهتر این است که این قانون را این استقراض را فعلاً دولت محتاج است از بابت قانون وام و اجاره اینجا ذکر شود. آقای وزیر جنگ همه این موضوع را در نظر گرفتند که صحبت کنند نفهمیدم که علت اینکه فعلاً عملی نشده است چه بوده چون این لایحه مدتی است طول کشیده است و این موضوع را اگر آقایان نظرشان باشد در ضمن جلسه کمیسیون بودجه این پیشنهاد من است و قبول کردن آقای وزیر جنگ هم هست نمیدانم حالا آقای معاون در این باب اطلاعی دارند یا نه در این باب چه اقدامی کرده اند یا اینکه دولت خودمان مصلحت ندانسته است ما که از هر جهت نسبت بمتفقین مان در مقام تسلیم و تفهیم هستیم و همیشه بانام قوه یک ملت در مقام موافقت و حسن تفاهم بوده است و برای همه چیز حاضر بوده است پس آن قانون وام و اجاره نسبت بکسانی که هیچ بامتفقین کمک نکرده اند و قانون وام و اجاره را شامل آنها کرده اند اجرا شده است چرا نسبت

بایران اجرا نمیشود والا بنده بالایحه موافقم .

رئیس - آقای نراقی .

نراقی - بنده گمان میکردم که بعد از آن همه تدارکات مهمی که برای ارتش دیده بودیم و بعد از آن عملیات مشعشعی هم که از ارتش ظاهر شد دیگر سالها راحت خواهیم بود از تهیه تدارکات برای ارتش آقایان بخاطر دارند که در طی این ده سال اخیر باصطلاح فقها انقذ اموال ایران صرف تهیه مهمات و خرید اسلحه شد سالی ۲ میلیون لیره که باید صرف اصلاحات اساسی این کشور بشود و چیزی که از خارج وارد این مملکت نمیشد و پولیکه با عرق هزاران کارگر ایرانی تهیه میشد این را یکجا صرف خرید اسلحه و مهمات کردند ده سال متوالی شاید دوازده سال بیست میلیون ۲۴ میلیون لیره صرف اسلحه و خرید مهمات و کارخانجات اسلحه سازی شد نمیدانم کجا رفت اینها و چه شد هیچ گزارش ظاهر یا باطن یعنی علنی یا مخفی هم داده نشد که این اسلحه ما کجاست آیا موجود است یا بغارت رفت حالا دو باره میخواهند از وجوه جمع آوری شده یا جوهری که بعداً جمع آوری خواهد شد از قرضه که خواهند کرد که نمیدانم از چه محلی است در لایحه قید نشده و معین نشده است از نو بهمین مصارف برسد این کارخانجات اسلحه سازی بچه درد میخورد جز این که اسباب زحمت ما هم شد باید یک چیزی هم رویش بگذاریم که کار بکنند دوباره از نو هم تهیه اسلحه بکنیم. اگر دو باره موجباتی حاصل شده است که لازم است باز از این مردم گرسنه لخت برهنه پول بگیریم و دو مرتبه یک هیئت هائی برای خرید بفرستیم با امریکا آنجا ها گردش بکنند و اشیاء لوکسی بخرند و سوغات برای کسانشان بخرند و در ضمن این تفریحات و گردش هایک چیزهائی بخرند و بیاورند این جا و در انبارها بگذارند یک مرتبه یا یک وقتی اسباب زحمت ما بشود برای بردن آنها شب میریزند و چیزهای دیگر ما را هم غارت کنند اگر واقعاً موجبات و چیزهای دیگری فراهم شده بفرمائید و الا بعقیده بنده هیچ ضرورت ندارد با این وضعیت پریشان کشور و قحط و غلا و گرانگی از نو یک تجملات دیگری برعهده این ملت گرسنه و پابرنه و لخت وارد کنیم.

رئیس - آقای صفوی .

صفوی - برای اطلاع خاطر محترم آقای نراقی عرض میکنم که این یک میلیون و نیم دلاری که بایستی برای ایران اجناس خریده شود و حمل شود در کمیسیون بودجه مذاکره شد اینها اسلحه نیست اینها یک احتیاجاتی است برای وزارت جنگ که خیلی خیلی بهش احتیاج دارد وزارت جنگ نهایت درجه احتیاج را دارد از جهت دوا از جهت کامیون از جهت لاستیک که امروزه ما خیلی احتیاج داریم مربوط با اسلحه و مهمات و کارخانه اسلحه سازی هیچ نیست از قراری که توضیح داده شد در وزارت جنگ و آقای معاون هم تشریف دارند و اظهار میکنند اینها احتیاجات ضروری است و کشتی ها هم که بایستی آنها را حمل کنند اطلاع دارند که حاضر است و در نوبه گذاشته اند که آنها را حمل کند و چون قانونش هنوز بتصویب مجلس شورای ملی نرسیده ممکن است از نوبه خارج شود بنابراین تقاضا کرده اند که بتصویب مجلس شورای ملی برسد و این یک میلیون و نیم دلار هم بعد از سال ۱۳۲۲ قرار پرداختش داده شود بنابراین این بنده هیچگونه اشکالی در تصویب این قانون نمی بینم بعلاوه اینکه دوا یک چیز فوق العاده ضروری برای وزارت جنگ است و دوا و سازو برگ که بایستی تهیه و خریده شود مال وزارت جنگ است .

نراقی - دوا را باید وزارت بهداری تهیه کند .

رئیس - آقای دکتر طاهری .

دکتر طاهری - بنده موافقم .

رئیس - آقای مؤید احمدی .

مؤید احمدی - بنده موافقم .

رئیس - آقای معذل .

معذل - عرضی ندارم .

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است کافی است

رئیس - رأی گرفته میشود بماده واحده موافقین باماده واحده ورقه سفید بدهند .

(اخذ رأی بوسیله ورقه سفید بعمل آمد)

رئیس - عده حاضر ۶۶ با کثرت ۴۲ رأی تصویب شد. اسامی رأی دهندگان :

۳ - شور لایحه صدور اسناد خزانه |

کمیسیون قوانین دارائی لایحه شماره ۵۳۹۱۶ دولت راجع بصدور اسناد خزانه را با حضور آقایان وزیر دارائی و رئیس کل دارائی مطرح نموده و پیشنهاد های آقایان نمایندگان را که در موقع شور اول تقدیم کرده بودند تحت شور قرار داده پس از توضیحاتی که از طرف دولت داده شده بترتیب زیر اصلاح شده اینک گزارش آن برای تصویب مجلس شورای ملی تقدیم میشود :

ماده اول - وزارت دارائی مجاز است منحصراً برای پرداخت مطالبات بانک ملی از دولت تا حدود پانصد میلیون ریال اسناد خزانه صادر نماید سر رسید اسناد و همچنین نرخ بهره و انواع اسناد از حیث مبلغ بر حسب پیشنهاد رئیس کل دارائی و تصویب وزیر دارائی معین خواهد شد خرید و فروش و نزول این اسناد برای تمام اشخاص طبیعی و حقوقی و عمومی آزاد و اختیاریست .

ماده دوم - در آمد حاصل از بهره اسناد خزانه از کلیه مالیاتها معاف بوده و وجه اسناد از روز سر رسید ببعد بمحض مطالبه باید از طرف خزانه داری کل یا محل هائی که خزانه داری کل معین مینماید بحامل اسناد پرداخته شود مخبر کمیسیون قوانین دارائی - حسین افشار

رئیس - مذاکره در ماده اول است . آقای انوار .

انوار - این لایحه یک موضوعی دارد وقتیکه آقای دکتر مشرف وزیر دارائی بودند آنوقت ما بهیچوجه قرض

اسامی موافقین آقایان : ذوالقدر - مهندس - روحی - مجدضیائی - ملک زاده آمی - شجاع - یارسا - ملایری - هاشمی - ساکینیان - جلایی - امامی - عزیزی - دشتی - دکتر ادهم - انوار - دکتر سنگ - دادور - امیر ابراهیمی - دکتر غزل ایبغ - فریدونی - دکتر ملک زاده - دکتر طاهری - ملک مدنی - مخبر فرهمند - منشور - فرمانفرمائیان - فروهر - شاهننگ - صفاری - افخمی - دکتر لقمان - معتضدی - مقدم - دکتر ضیاء - افشار - صفوی - یمین اسفندیاری - شاهرودی - بناهی - معینی - رستم گیو - ورقه سفید بی امضاء - دو

بیانک ملی نداشتیم و هیچ احتیاجی هم نداشتیم و این لایحه آمد لایحه اسناد خزانه آمد در صورتیکه هیچ نیامده بودند که بگویند بودجه مان کس دارد این لایحه آمد بمجلس شورای ملی همانوقت آقای امیر تیمور در آنجا بود مخالفت کرد که ما احتیاج با اسناد خزانه نداریم این برای چه چیز است اسناد خزانه را اهمیتش بدهیم مثل اسکناس بانک است چیز دیگری که نیست ما که اسکناس داریم و در جریان هم هست و خیالی گرفتاری مان داریم که اسناد خزانه و اسناد صندوق ما چاپ بکنیم منتشر کنیم نتیجه هم که برای ما ندارد قرض هم که نداریم صحبت زیاد شد بعد نمیدانم و بنده نظرم نیست که تصویب شد بنده نظرم نیست و رفت اگر هم تصویب شد بنده نظر ندارم و بعد رفت و بموقع عمل نیامد برای خاطر اینکه اسناد خزانه چاپ نشد و بکسی هم تحویل ندادند بعد هم که آقای رئیس کل مالیه آمدند اول خیلی صحبت شد از اینکه بیانک ملی ما خیلی قرض داریم در گزارش هائی که داده شد در مطبوعات و غیر مطبوعات صدا بلند شد که ما بیانک ملی قرض داریم باز نگاه کنیم به بینیم به کی بدهی داریم بکسی قرض داریم بانک ملی ملت ایران است مال خودشان است و ما هم نه محصولی داریم نه چیزی بحمدالله پشتوانه هم هست این بانک قائم است با افراد ایرانی افراد ایرانی قیام کرده اند و این بانک را تأسیس کرده اند حیثیت ایرانی قومیت ایرانی کینویت ایرانی این بانک را تأسیس کرده است و این يك چیزی نیست که کسی منکر باشد.

بعداً يك مسائلی برخ ما کشیده شد که بیانک قرض داریم ای داد بی داد بعد هم آمدند و اصرار کردند و این لایحه را آوردند برای دادن پانصد میلیون ریال اسناد خزانه که صادر کنیم که منحصر باشد برای دادن بیانک این اسناد خزانه را در ماده دوم خواهید دید که بهره دارد و مزایائی هم از برایش قائل شده اند و خیلی هم موافقت کرده اند که این اسناد دست مردم باشد و مردم توجه کنند که بخرند پس يك ارفاق هائی برای مردم قائل شده اند و در ماده اول گذاشته شده است که منحصرأ برای دادن بیانک است ملاحظه بفرمائید

نوشته است که وزارت دارائی مجاز است منحصرأ برای پرداخت مطالبات بانگملی از دولت تا فلان قدر اوراق صادر کند نرخش بهره اش سر رسیدش همه هم معین شده پولش هم معین همه چیزش معین اگر این ارفاقها هست چرا این ارفاقها را بیانک نمیکنند ما يك پولی از يك چیزی میخواهیم در آریم بخرج این بزیم بهره هم مال بانگ باشد این بهره هم مال بانگ است همین ارفاق که هست برای این اسناد خزانه آن هم نسبت بیانک باشد این آمدن و اعلان کردن که ما برای پرداخت قرضمان ۵۰۰ میلیون بیانک میدهیم همین بهره را که میخواهیم با اسناد خزانه بدهیم همین بهره را بیانک بدهیم همین ارفاقی که نسبت باین اسناد خزانه هست همین بهره و ارفاق را بیانک بکنیم این که آمدند و بیان کردند که ما منحصرأ این اسناد پانصد میلیون را برای پرداخت مطالبات بانگ انتشار میدهیم بنده عضو کمیسیون دارائی نبودم عضو کمیسیون مختلط بودم این قسمت مطرح شد و بنده آنجا بودم که صحبت شد که اینجا اشخاصی هستند طبقاتی هستند که حاضر هستند این اسناد بدستشان بیاید این ۵۰ میلیون تومان اسناد خزانه و این اسناد را میخواهند بنده عرض میکنم آن کسانی که اسناد خزانه را میخواهند چرا از بانک نمیخواهند بنده چون اقتصاداً نمیدانم چه مستغنی برای ما دارد آیا ما میتوانیم اساساً يك اسناد خزانه را منتشر کنیم در صورتیکه بانگمان هست قوی هم هست معتبر هم هست پشتوانه هم دارد و محتاج باین چیزها هم نیست سر اینکه این را می خواهند منتشر کنند و عمل کنند چیست؟

این چه نفعی دارد برای ما؟ این است که بنده اصلاً مخالفم. **مخبر** (افشار) - بنده اجازه میخواهم که از قسمت اخیر فرمایشات آقای انوار شروع کنم و بعرض جواب پردازم تا برسم بقسمت اول اینکه فرمودند که سر این عمل چیست که ما با وجود اینکه بانک داریم اسکناس داریم اسناد خزانه طبع کنند در مقابل قرض بیانک بدهند بنده عرض میکنم اولاً اسناد خزانه منحصر بایران نیست در تمام دول متمدنه اول است و برای سهولت معاملات دولتی اسناد خزانه طبع

میکنند و بطور قصیرالمدت بین مردم طبع میکنند و باین نحو کارهای دولت با این طریق بسرعت انجام میگردد پس تنها در ایران نیست که حالا میخواهد متداول بشود و اینکه فرمودند بیانک بدهند این اسناد را تا در معرض فروش بگذارند توجه بفرمائید آقای انوار این اسناد را بیانک نمیدهند این اسناد را در معرض فروش خواهند گذاشت و اشخاصیکه در این سنوات اخیر احتکار کرده اند یا با وسایل دیگری وارد معاملات شده اند و اسکناسهای زیادی در خانه خودشان گذاشته اند و بجرایان نیاندخته اند چرا این اشخاص اسکناسها را نگاه داشته اند برای آنها که نفع ندارد عوض اینکه اسکناس را بدون عمل و بدون تنزیل در خانه نگاهدارند البته يك آدم عاقلی بطوری که در تمام ممالک متمدنه متداول است از این اسناد خواهند خرید و این اسناد خزانه نفع هم دارد صدی پنج صدی ده صدی هشت به میزان خرید و فروش آنوقت درآمدی که حاصل میشود از این راه و فروش اسناد خزانه دولت این درآمد را منحصرأ از بابت قرض بیانک میدهد پس خود این اسناد را بیانک نمیدهند بلکه پول این اسناد را میدهند بیانک و خود این اسناد را بیانک نخواهند داد و اینکه فرمودند نفعش چیست نفعش این است که از حجم اسکناس کم میکند و بالاخره باعث میشود که اسکناس راجع کند و این اسکناسهای جمع شده را دو مرتبه برمیگرداند بیانک و از جریان میافتد نفعش این است و اینکه فرمودند ما بانک داریم و بانک احتیاجی ندارد که اسنادی انتشار بدهد خیر این معامله را بانک نمیکنند و معاملات بانگی مربوط نیست این در حقیقت يك سند قرضی است که دولت بمردم میدهد و در مقابل اسکناس جمع میشود و نفعش هم همین است بانک احتیاجی ندارد که اسنادی را عرضه کند این معامله با معاملات بانگی مربوط نیست این معامله ایست که خزانه میکند در مقابل قرضی که دولت بیانک ملی دارد و در واقع يك نوع قرضه ایست که دولت میکند و بعد بیانک میپردازد با دادن يك نفعی پس بیانک يك ضرری از این حیث وارد نمیآید و مطالبات بانک در مقابل وجوهی که از فروش این اسناد بدست میآید پرداخته خواهد شد.

رئیس - آقای ملک مدنی

ملک مدنی - عرضی ندارم

رئیس - آقای مؤید احمدی

مؤید احمدی - بنده گویا در شور اول هم عرض کردم چون تصور نمیکنم اسناد خزانه آن جوریکه در ممالک دیگر در همه جا معمول است در مملکت ما معمول شود یعنی مردم پول خودشان را بیاورند بدهند و با این اسناد مبادله کنند این اولاً فرعی برایش معین نشده که بیایند بامید فرع این کار را بکنند بر فرض کسیکه پول داشته باشد اینجا يك نرخ معین کند صدی چهار بیشتر که معین نمیکند پس عجالتاً نه موعدش معین است نه فرعی که آنرا میگویند دست دولت باشد که هر جور صلاح باشد بالا و پائین بیاورد از طرفی هم بنده تصور میکنم کسیانیکه پول داشته باشند بواسطه قوتی که پشتوانه اسکناس ما دارد بعد از جنگ خواهید فهمید که پول ما چقدر قوی است چیزی که امروز سی هزار تومان میخرند شاید بعد از جنگ سه هزار تومان هم نخرند آنوقت کی میآید که این پول را بدهد و اسناد خزانه بخرد که نه پشتوانه دارد و فقط صرفاً روی اعتبارات دولت است اجباری هم در کار نیست بنده تصور نمیکنم دولت بتواند از این کار صرفی ببرد مگر واقعاً يك احساساتی بین مردم باشد و نخواهند کمکی بدولت بکنند و يك مساعدتی کرده باشند يك قرضه هم بدولت داده شده بنده هم خیلی تقدیس میکنم ولی بنده تصور نمیکنم دولت از اینکار نتیجه ببرد (صحیح است)

وزیر دارائی - اولاً اینکه آقای مؤید احمدی نسبت بمدت و بهره اظهار فرمودند مخصوصاً این قسمت را ما در قانون ذکر نکردیم برای اینکه دست دولت باز باشد که اگر بخواهد بهره را بالا ببرد یا پائین بیاورد در هر موقع نسبت باقتضای وقت دستش باز باشد و بتواند بالا و پائین ببرد روی احتیاجات و ضروریات بتواند کم و زیاد بکند روی معاملات و وضعیت بازار و وضعیت معاملات این اختیارات را داشته باشد که محدود نباشد و بتواند بعداً نسبت باحتیاجات کم و زیاد

کند و نسبت بمدت هم که فرمودند البته چون ترتیب پرداختش را باید دولت و خزانه بدهد مدت را هم نگذاشتیم هر مقدار بیکه نسبت بمدت بتوانیم پردازیم بهمان مدت این اسناد را خواهیم پرداخت اما اینکه فرمودند از حیث اعتبار البته پول ما همانطور بیکه فرمودند معتبر است و این اسناد خزانه هم اسناد دولت است البته همان اعتبار را خواهد داشت منتهی تفاوتی که دارد این است که بنده میخواهم اسکناس نگاهدارم البته این اسناد را میگیرم که یک منافی هم ازش ببرم البته یک بهره دارد و از طرف دیگر از مالیات بردرآمد هم معاف است و یک ترجیحی بر اسکناس دارد و امتیازاتی دارد که البته برای مردم مفید خواهد بود و راجع بفروش آنها وزارت دارائی اقداماتی خواهند کرد و امیدواریم بتوانیم بفروش برسانیم و این وجهی هم که بیانک داده میشود البته باز برای تقویت بانك و برای معاملات بانك است که از هر جهت اسباب اطمینان بانك میشود و تقویت معاملات بانك بیشتر خواهد شد.

رئیس - آقای منشور

منشور - در شور اول این لایحه بنده عرض کردم که این عمل فوق العاده مفید و لازم است و همانطور که آقایان فرمودند لازم است که این اسکناس ها از بازار جمع شود و یک نوع معاملات جدیدی در بازار رواج پیدا کند و اطمینان مردم به معاملات دولت زیاد تر بشود تا حالا آنطوری که معمول بود اشخاص پول خودشان معامله میدادند باشخاص و در مقابل آن اموال غیر منقول و خانه بگرو میگرفتند و در سر رسید ممکن بود برای وصول مطالباتش باشکالائی بر بخورند از قبیل صدور برك اجرائی و آن جریان مفصلی که همه آقایان مستحضر هستند در ثبت اسناد که بعد از پرداخت عشریه و حق الوکاله و مخارج دیگر بالاخره چیزی باقی نمیماند و مردم برای این که محل مطمئنی پیدا کنند و معاملات بکنند در زحمت بودند و خیلی وقت طول میکشید که پولشان در صندوقهایشان میماند ولی با این اسناد خزانه که دولت پرداخت آن را

در سر رسید آن تضمین میکنند و نفع هم دارد و از مالیات بردرآمد معاف است و از جهات دیگر هم مفید است بخورند آن اشخاص اطمینان بیشتری دارند و استقبال خواهند کرد و ضمناً مطالباتی هم که بانك دارد برگشت خواهد کرد و وجهی هم که به بانك داده میشود باز هم خوبست برای اینکه پولش را اگر بانك قرض میدهد برای يك عملیاتی است که نفع آن عاید مملکت میشود و الآن اشخاصی که پول در پیش خودشان دارند یا در بانك دارند هیچ نفعی نمیبینند ولی با این ترتیب نفعی هم عاید آنها میشود و این کار هیچ اشکالی ندارد و همانطور که آقای افشار فرمودند در تمام دنیا هم معمول است اسناد خزانه و در آمریکا و سایر ممالک دنیا بمقدار زیادی چاپ کرده اند و منتشر کرده اند و مردم هم میخرند و همه جور هم اطمینان دارند اما بنظر بنده این پنجاه میلیون کم است آقای شاهرودی هم در شور اول پیشنهاد کردند که مقدارش زیاد تر از این بکنند چرا؟ بواسطه این که ممکن است دولت فعلاً کسروانندرا از این محل بپردازد و بعد با یک فرصت بیشتری به نشینند و مالیاتها را مخصوصاً مالیات بردرآمد را اصلاح کنند که وفق بدهد با منظور آقایان و احتیاجات کشور و خللی هم به قسمتهای کشاورزی و صنایع و تجارت کشور وارد نیاید و اگر آقایان موافقت بکنند ممکن است آقای وزیر دارائی یا در همین جا اضافه کنند یا بعد لایحه دیگری بیاورند که این مبلغ زیاد تر بشود و بنده یقین دارم که بمحض اینکه این اسناد خزانه چاپ شود بقدری مشتری دارد که خود دولت مجبور خواهد شد لایحه دیگری بیاورد و از این اسناد دوباره چاپ کنید و بمردم بدهد

رئیس - آقای دکتر ملک زاده

دکتر ملک زاده - بنده با اینکه اول کسی بودم که اجازه خواستم ولی اجازه بنده عقب افتاد و نوبت به بنده نرسید که حرفی بزنم حالا عرض میکنم بنده این لایحه را یکی از لواحق مهم و مفید می دانم و از نقطه نظر اصول و عمل و عقیده ام این است که باید تحت مطالعه

قرار گیرد. دو موضوع تماس دارد با این لایحه یکی موضوع تورم اسکناس و اینکه یکی از مسائلی که در این دوره اخیر ما مبتلا شده ایم و سبب بالا رفتن سطح زندگی شد موضوع تورم اسکناس و بیش از احتیاج اسکناس طبع کردن و در دسترس مردم گذاردن بود پس بنابر این برای پائین آوردن سطح زندگی عمومی و جلوگیری از این رویه که ممکن بود بافلاس منتهی شود باید يك وسائلی درست کرد و يك چاره هائی در نظر گرفت همه دنیا البته عقلشان میرسد با وسائلی که دارند مثل چاپخانه اسکناس چاپ کنند و هی منتشر کنند و ای علت اینکه وسائل دیگری ایجاد میکنند از قبیل قرضه داخلی از قبیل همین فروش اسناد خزانه از قبیل فروش سهام شرکتهای دولتی تمام برای این است که اسکناس زیاده از حد در دسترس مردم گذارده نشود و مملکت دچار تورم اسکناس و ورشکستگی و بالاخره افلاس نشود و باید کوشش کرد و این نظر هم بوده است از یکسال قبل باینطرف که دولت باید تمام مساعی خودش را بکار ببرد که يك مقدار از این اسکناس زیادی که منتشر شده است دوباره بخزانه دولت برگرداند و حتی آقایان در نظر دارند مذاکره شد که دولت يك مقداری از این کارخانهجاتی که دارد اگر صد در صد نمیخواهد بفروشد چهل و نه در صد سهامش را بفروشد باشخاص که هم شاید وضع اداره کارخانه جات بهتر بشود و هم يك مقدار از اسکناس های زیادی که در دسترس مردم هست این اسکناسها مجدداً برگردد به خزانه دولت این یکی از اصول و اساس نظریاتی است که مورد توجه است و بعقیده زمامداران وقت موضوع فروش اسناد خزانه هم يك مقداری از این تورم را شاید از میان ببرد و قسمتی از اسکناس که در دست مردم است برگردد بخزانه دولت. مسئله دوم که بعقیده بنده اهمیت دارد و بنده سنگینی عقیده خودم را روی آن موضوع قرار میدهم مسئله اعتماد بدولت است تصدیق بفرمائید که محور زندگی دنیا و گردش چرخ دنیا اعتماد است اگر اعتماد متزلزل شد

بکلی ماشین زندگی از کار می افتد و من یکی از اشخاصی هستم که معتقدم این نگرانی که مردم راجع بامر خواربار و نان دارند نه دهم آن راجع بعدم اعتماد و متکی بعدم اعتماد است و اگر این عدم اعتماد نبود و اگر مردم بعمل دولت صد در صد اعتماد داشتند البته مثل همه جای دنیا میخواستند و منتظر عمل دولت میشدند بدون اینکه کمترین اظهار نگرانی کنند ولی این جا مردم بدولت آن اعتمادی که باید ندارند پس باید کوشش کرد بهر وسیله که هست اعتماد مردم را بدولت جلب کرد پس وظیفه مجلس شورای ملی و دولت این است که سعی بکنیم اعتماد در شئون کشور مخصوصاً نسبت به دولت زیاد بشود حالا نسبت باین دولت دیگر نظرم نیست مقصود بطور عموم است و یکی از راههای آن همین اسناد خزانه است که اگر دولت موفق بشود این اسناد خزانه را در دسترس مردم بگذارد و مردم هم با يك حسن نیتی اسناد خزانه دولت خودشان را اعتبار و اعتماد بکنند و بخرند هم تا يك اندازه و حدی از تورم اسکناس کم میشود و هم به آن اعتماد و اعتباری که مورد ضرورت است کمک میشود و آن حس اعتمادی که لازم و ضروری است که نسبت بدولت برقرار باشد کم کم بپیدا میشود و در اقتصادیات ما يك کمک بسزائی خواهد کرد این نظر بنده بود که خواستم عرض کنم.

رئیس - آقای دکتر طاهری.

دکتر طاهری - موافقم.

رئیس - آقای معدل.

معدل - فرمایش آقای دکتر ملک زاده صحیح بود اگر همانطور که میفرمودند که باید مردم به دولت اعتماد داشته باشند اول باید فهمید که چرا مردم اعتماد نمیکنند اعتماد بعمل دولت باید باشد نه بگفتار دولت در اینجا گفته میشود که برای جلوگیری از تورم اسکناس اقداماتی باید کرد که اسکناسها جمع شود و در دست مردم آنقدر نباشد تا قوه خرید در مردم کم شود و در نتیجه نرخها پائین بیاید ولی اگر ده تا فکر دنیا برای این کار کرده است دولت رفته

است آن که از همه بدتر و بمزاج مملکت ما سازگار نبوده است آنرا انتخاب کرده و آورده است اینجا پیشنهاد کرده است آقا این را نمیگویند حسن نیت نتیجه اش این میشود که مردم باین عمل ظنین میشوند و اسناد خزانه مورد پذیرش عامه واقع نمیشود همین مثالی را که خود ایشان که طرفداری میفرمودند از این لایحه فرمودند یعنی موضوع فروش کارخانجات دولتی با فراد مردم همه ما امروز میدانیم که بیشتر خریداران در بازار شکایت از گرانی اجناس داخلی دارند و در نتیجه هم گفته میشود که کارخانجات منافع زیادی میبرند ولی این صورتی که دولت داده است از عوائد کارخانجاتش نگاه کنید تا بفهمید و به بینید که کمر مملکت در کجا زیر بار بدبختی خم شده؟ در مقابل کارخانجات دولتی حالا این مال چیست؟ مال سوء اداره اداره. بدولت میگویند اسکناس تو کارخانه چی نیستی دست بردار وقتی میگویند اسکناس تورم پیدا کرده خوب این کارخانجات را بدهید بدست مردم هم پول آنرا که گرفتند از تورم اسکناس کم میشود هم مردم بهتر اداره میکنند و هم مردم مشغول میشوند شما که طبقه تاجر و کاسب را از هستی ساقط کردید یعنی کاری دیگر برای او نگذاشتید این مردمی که تا دیروز بزازی میکرد یا تجارت میکرد او که نمیتواند امروز نجاری کند شما کاری کنید که امروز او سرمایه اش را بردارد بیاورد کارخانه چی گبری کند شما هم این کارخانجات را قیمت کنید به قیمت روزی که وارد شده یا دو مقابل قیمت کنید سه مقابل قیمت کنید بفر و شید با اشخاص و این اشخاص بیکار هم بیایند یکی مدیر بشود یکی منشی بشود یکی مستوفیش میشود و بخوبی این کار را اداره میکنند و در نتیجه اسکناسهای شما بر میگردد و یا بقول آقا اگر نمیخواهید از سر همه کارخانهها بگذرید نصف آنرا واگذار کنید ولی شما این لایحه را میآورید و این عمل را نمیکنید و لایحه انتشار اسناد خزانه را میآورید پس روی این جهات است که اعتماد عمومی جلب نمیشود اعتماد عمومی را با شلاق و توسری نمیشود جلب کرد با منطق و آروغ نمیشود جلب کرد اعتماد عمومی این است که وقتی

مردم یک مردی را صالح دیدند یعنی عمل او را خوب دیدند خواه ناخواه بآن اعتماد پیدا میکنند الا آن اسناد خزانه را که شما منتشر میکنید در نتیجه یک بورس در بازار پیدا میشود روز اول مینویسید یک تومان است قیمتش روز دوم مینویسید نه قران و ده شاهی روز سوم نه قران و همینطور پائین می آید روز چهارم هشت قران و ده شاهی کم کم اینطور میشود که شما وقتی یک اسکناس را میبیرید خرد کنید میگویند اسناد خزانه میخواهید تومانی دو قران سه قران میدهیم (افشار - اجباری که نیست) آنوقت ملاحظه بفرمائید چطور میشود اسکناس است اسکناس که شوخی نیست اسکناس یعنی قبض دولتی قبضی که دولت آمده است بشما داده است و شما این قبض دولت را همه جا میبیرید و همه چیز بشما میدهند اسناد خزانه هم نظیر این است و اگر آن اعتباری که باید داشته باشد پیدا نکند خواهید دید که چه بی اعتمادی در این کار نسبت بدولت پیدا میشود فردا خواهیم دید که چه خواهد شد اجناسی که در انحصار دولت است چه اجناس داخلی و چه اجناس خارجی که اینها را دولت میخواهد از مردم بخرد البته مردم هم باید بدهند فردا فلان آدم جای وارد کرده بدولت واگذار میکنند بعد میرود پولش را بگیرد میگویند امروز نیست فردا و پس فردا پول که گیرش نمی آید میگویند اسناد خزانه هست و او ناچار است این اسناد خزانه را قبول کند دولت هم که نمی آید پول خودش را یک تومان را کمتر از یک تومان بدهد ولی چون این شخص معطل است این را میگیرد و بعد می آورد توی بازار بیک قیمت کمتری میفروشد اسناد خزانه شما این است. آقای افشار فرمودند تمام دنیا اینکار را کرده اند ما چرا نکنیم دنیائی که این کارها را کرده است در مواقع عادی و روی یک اصول اساسی نه دو موقع جنگ که نه در موقعیکه قشون بیگانه در این کشور است و ما میدانیم این روزی چه مقداری اسکناس مصرفش میشود و میدانیم این اوضاع اقتصادی ما بکجا میرسد و هر روز می آیم یک بدبختی دیگری ضمیمه بدبختی های دیگرمان میکنیم خوب

اسکناس که دارید چهل میلیون دیگر هم چاپ بکنید این دیگر چه چیز است که فردا باید در شئون مختلف این کار وارد شویم حالا میفرمائید اکثریت این را تصویب میکند ما بنا بوظیفه و مسئولیت خودمان این حرفها را میگوئیم حالا البته اکثریت هر چه دلش خواست آن کار را میکند.

مخبر - در موقع شور اول و دوم آقای معدل در کمیسیون شریف داشتند نظری که در این لایحه داشتند این بود که میفرمودند در مقابل گندمی که ایشان میخواهند بدولت بفرشند یا یک شخص دیگری برنج بفرود شد شاید در مقابلش اسناد خزانه بدهند (معدل - شما هنوز بالا نرفته دارید دولت خوانی میکنید آقا) وقتی جنابعالی صحبت میکردید بنده عرض نکردم حالا آقا هم همان نزاکت را رعایت بفرمائید. عرض کنم اگر این ماده را درست مطالعه میفرمودید این فرمایشات را نمیفرمودید مخصوصاً در کمیسیون این قسمت اختیاری در این ماده اضافه شد که میگوید خرید و فروش و نزول این اسناد برای تمام اشخاص طبیعی و حقوقی و عمومی آزاد و اختیاری است و دولت ابداً نمی تواند در مقابل اجناسی که از مردم میخرد اسناد خزانه ب مردم تحمیل کند و اینکه میفرمائید دولت پول مردم را نمیدهد تا اینکه آنها مجبور شوند و ناگزیر شوند اسناد خزانه قبول کنند دولت حالا چندین سال است که اجناس را در انحصار خودش قرار داده است از قبیل توتون و تنباکو و گندم و غیر ذلك و تا کنون نشده است که اسکناس قسمت پول این اجناس کسی از دولت شکایت داشته باشد پول مردم را دولت داده است و جنس را خریده است و از این حیث بهیچوجه جای نگرانی نیست و سوء نیتی در کار نبوده و نیست و بنده تصور میکنم که در مملکت ما بهمه چیز با یک سوء ظنی نگاه میکنیم و این سوء ظن باعث بدبختی این مملکت و ملت است و خیال میکنیم که دولت هر لایحه که آورد زیر کاسه یک نیم کاسه هست و خیالی دارند و این لایحه را که آورده اند یک منظور دارند که میخواهند بعنوان آن لایحه آن منظور را انجام دهند ولی بنده خیال میکنم تا این اندازه دولت خیال فریب

دادن ملت خودش را ندارد و نمیخواهد بوسیله این لایحه وسیله بدبختی برای مردم فراهم کند در این مملکت هیچ همچو نظری نیست فقط و فقط نظر این است که کسانی که مقدار زیادی اسکناس در دسترس دارند و استفاده هم از آن نمیبرند دولت هم مقروض است به بانک و یک تنزیلی هم به بانک میدهند بهتر دانستند که این تنزیل را ب مردم بدهند و این اسکناسها را از مخز نهایی مردم بیرون بکشند و تحویل بانک بدهند و ما چرا باید اینجا یک حرفهایی بزنی که در مقابل یک اشخاص بی سواد و یک اشخاصیکه اطلاع از جریان کار ندارند بیشتر تولید سوء ظن بکنند و عوض اینکه ما چرخهای دولت را بجریان بیندازیم یک چوبی هم لای چرخ دولت بگذاریم و اسباب زحمت تولید کنیم و بنده تصور میکنم در اینجا بهیچوجه سوء ظن مورد ندارد و دولت هم سوء نظر ندارد فقط نظر جمع آوری اسکناس است که این یک وسیله برای آن است و وسائل دیگری هم هست که من جمله آقای نراقی هم در جلسه گذشته توضیح دادند همان قضیه فروش طلا است یعنی مقدار طلائی که دول متفقین ما به ما خواهند داد اینها را بمصرف فروش میرسانند و باین وسیله هم یک مقدار از اسکناسها جمع آوری میشود و البته دولت وسائل مختلفی بکار میبرد که از اسکناسهای زیادی که در دست مردم است کاسته شود که تا یک حدی بتوان حیات اقتصادی را بوضع عادی بر گردانیم و باز بنده عرض میکنم و معتقدم که چون حضرت تعالی سوء نیت ندارید و حسن نیت دارید و همیشه برای نفع کشور صحبت میفرمائید اگر آخر این ماده را مطالعه میفرمودید یک قسمت از بیانات خودتان را نمیفرمودید.

رئیس - آقای سزاوار.

سزاوار - بنده با توجه به قسمت اخیر لایحه مخالفتم را عرض میکنم. ما قانونی که میآوریم هر وقت یک لایحه میآوریم و ادله که ذکر میکنیم و مرجعاتی که ذکر میکنیم برایش خیلی مطلوب و پسندیده است ولی وقتی که وارد عمل میشویم آن نتیجه مثبتی که بایستی گرفته شود متأسفانه گرفته نمیشود همانطور که گفته شد اسناد خزانه

خود بخود که اعتبار ندارد اعتبار اسناد خزانه روی اعتبار و اعتماد بدولت است که به بینیم این اسناد خزانه وقتیکه صادر شد در بازار و بین مردم چه جور تلقی میشود از لحاظ اعتماد و اطمینان بدولت حالا خوب این نظریه که آقای معذل اینجا گرفتند و فرمودند صحیح است و مورد پیدا میکنند و موضوع اسناد خزانه در این مملکت سابقه عمل هم دارد نمیدانم در زمان شوستر آمریکائی با کس دیگر بود (یکی از نمایندگان دمرنی بود) حالا هر کس بود بنده خودم در نظر دارم که یکوقت در این موضوع و کالت داشتم مال آن آقای حاجی محمد عالی اصفهانی بود که ۲۵ هزار تومان اسناد خزانه داشت و آنرا به ۱۲۰۰ تومان صلح کرد بنده خودم و کیل بودم بنابراین بنده میخواهم عرض کنم که این اسناد خزانه با این کیفیت اگر از لحاظ اعتماد و اطمینان بدولت خوب تلقی بشود در بازار و در بین مردم البته خیلی خوب است و صحیح است منطق شما ولی متأسفانه اینطور نیست و اینکه هر وقت ما میخواهیم اینچیز قضایا را شروع بعمل بکنیم میگوئیم ممالک دنیا اینچیز میکنند و اینطور هستند باید ما ممالک دنیا را همه چیزشان را به بینیم سوابق شانرا در عمل به بینیم اوضاع شان را به بینیم وزرایشانرا به بینیم بانکشانرا به بینیم نه اینکه هر کاری که آنها میکنند ما هم بگوئیم میکنیم موجبات و سائلس هم فراهم نیست قابل مقایسه نیست با ما آنوقت بد از آب در میآید و بنده عقیده ام این است که این اسناد خزانه که میخواهند فعلاً منتشر کنند این باعث مزاحمت دولت و بدبختی مردم خواهد شد و باری بر دوش مردم تحمیل میکند و باعث ورشکستگی افلاس مردم میشود که پولشانرا امیدهند و این اسناد را میخرند بعداً هم باید تومانی یک ریال دوریال سه ریال بفروشند و سرمایه شان از بین برود بنابراین بنده مخالف هستم با این لایحه و مخالفت خودم را هم عرض کردم.

رئیس - آقای اوحدی .

اوحدی - بنده عرایض را بدو قسمت تقسیم میکنم . آقای مخبر خودتان را حاضر بکنید . قسمت اول عبارت اول ماده است که می نویسد در مقابل مطالبات بانك ملی از دولت منحصرأ

اوحدی - میدانم چه میخواهی بگوئی دفاعت را کاملاً مستحضر هستم اینکه میگوئی این نفع میدهد آن نمیدهد اولاً آن نفعش زیادتر از اسناد خزانه است چطور؟ حالا عرض میکنم میرود پولش را میدهد نقره میخرد و آن نقره را میبرد میدهد اسباب نقره میسازد مثقالی سه قران نقره را از شما میخرد وقتی که ساخت مثقالی شش قران یعنی دو برابر میفروشد قاشق چای خوری سینی جای استکانی میسازد و میفروشد يك اجرت ساخت هم میدهد ولی شما بدأ حاضر نیستید که نیم مقابل این فایده را هم در مقابل اسناد خزانه باو بهره بدهید . خودش سازنده دارد میدهد میسازد و میفروشد پس چه عیبی دارد که این کار را بکند بعلاوه آن جاهائی که پول زیاد دارند و بعنوان اسناد خزانه میدهند برای این است که محل خرج ندارند جائی ندارند که خرج بکنند ناچارند که به صدی شش صدی هفت در سال اکتفا بکنند ولی ایرانی اینطور نیست محل خرج دارد خیلی هم دارد یا ساختمان است یا آب است یا قنات است یا ملک است یا تهیه دیگر است مشروع و غیر مشروع فوری اگر اسکناس زیادی داشته باشد دنبال یکی از این کارها میرود و اسکناس خودش را در آنجا خرج میکند و صرف میکند و ابدأ حاضر نیست اسناد خزانه را بگیرد که نمیداند پایش بکجا بنداست این کار را نمیکند باین جهت بنده معتقد نیستم که دولت از این راه بتواند استفاده کند و الا آن بنده با این بیان خودم بشما اطمینان میدهم که این اسناد خزانه فروش پیدا نخواهد کرد حالا مختار است مجلس میخواهد این لایحه را باین جریانی که من عرض کردم تصویب بکند یا نکند .

مخبر - فرمایشات آقای اوحدی یکی راجع بخود لایحه بود یکی هم راجع به دین دولت به بانك بود و اما راجع باصل خود دین دولت به بانك در کمیسیون هم مذاکره شد و قرار شد که صورت دقیق این قرضهائی که شده است معین کنند و صورت صحیحی برای مطالعه کمیسیون بیاورند تا معلوم شود که از چه جهت و چگونه و بچه نحوه دولت به بانك مقروض است آقایان نمایندگان هم در آنجا تشریف

داشتند که وزارت دارائی صورت جامعی از خرید و فروش کالا و مخارجی که با این پولها کرده اند بیاورند و اگر راجع باین قسمت توجهی فرموده باشد بقوانین آقای مؤید احمدی متوجه هستند که تمام قروضی که دولت بانك ملی دارد مطابق قوانین مخصوصی است که بتصویب رسید و غالب اینها هم برای ساختمانها و عمارت بوده است و این عملیات بهره ور نبوده است یعنی سودی بدولت نداده است و بایستی از راه در آمد بودجه خودش را بانك بپردازد و دولت ود کمتر میلیسپو این کار را در نظر گرفته اند یعنی اسناد خزانه را والا در آن قسمت هائی که پولی از بانك گرفته شده و خرید کرده و قیمتها بالا رفته باشد بنده هم موافقم باشم و البته باید دولت صورت صحیحی بیاورد و اما راجع بفروش آن که فرمودید تصور میرود اگر اسناد خزانه منتشر شود بفروش نخواهد رفت بنده عرض میکنم هر هفته خریداران و مؤسساتی که حاضرند تا ده میلیون تومان هم از این اسناد خریداری کنند و بقدری این اسناد محکم است که بانگهای خارجی هم حاضر شده اند برای خرید آن . . . آقای اوحدی سؤالی فرمودید گوش کنید جواب میدهم و جواب بنده بهوا میرود (اوحدی - نه خیر نه خیر گوشم باشم است) پس در این قسمت که آقایان گرانای داشتید که این اسناد بفروش نخواهد رفت عرض میکنم این يك امتحانی هست و يك آزمایشی است و بقول فرنگی ها يك اسه ایست که ما ملتفت میشویم که ملت ایران از این اسناد خزانه میخرد یا نه و دولت هم بوسیله حسن اداره مالی خواهد توانست در موقع مقرر تنزیل این را بدهد یا اگر خواستند آن را تبدیل به نقد کنند نقداً بپردازد این هم خریدار پیدا میکند هم اعتبار پیدا میکند و مثل اسکناس بجزبان میافتد اسکناس هم همینطور است شما در مقابل اسکناس پشتوانه دارید در ایران در انگلستان در فرانسه در آمریکا در تمام نقاط دنیا دولت در همه جا پشتوانه اسکناس را نگاه میدارد و اگر شما صد میلیون هم اسکناس ببرید يك شاهی بشما طلا میدهند در ایران هم نمیدهند در هیچ جا نمیآیند پشتوانه را بمردم

بدهند و عرضه بکنند چون اعتبار و پشتوانه پولشان است در اینجا هم همینطور است و اسکناس خودش جریان دارد و همانطوریکه آقای دکتر ملک زاده فرمودند اسناد خزانه هم همین حالت را دارد و این جا قضیه قضیه اعتبار و اعتماد است و آن هم حاصل نمیشود مگر اینکه دولت سیاست عادلانه و و عاقلانه مالی در پیش بگیرد . . . . .

اوحدی - با هزار اگر درست می شود از اینها که چیزی ندیدیم . . .

مخبر - و دولت باید از راه درآمد بودجه خودش بدهیش را ببانگ پردازد و اگر وضع مالی ما درست اداره شد در هر صورت این کار ضرری ندارد که عمل بشود و مردم هم اعتماد پیدا می کنند و عجله با يك اسه میکنند . . . . .

اوحدی - خیلی خوشوقت هستم که جواب کافی دادند . . . . .

رئیس - آقای تهرانچی

تهرانچی - بنده در شور اول يك نظر باتی راجع باین لایحه داشتم که مفصلاً عرض کردم و در اینجا گزارش شور دوم از قضا هیچکدام تأمین نشده است عرض کنم یکی از عرایض بنده راجع بفروش این اسناد است که بطور مطلق آزاد باشد این البته خوب نیست از نقطه نظر اینکه اولاً اسهام خزانه را که ما میخواهیم بفروشیم منظور منحصرأ دادن قروض دولت ببانگ ملی است و منظور مان این نیست که اسکناس جمع شود و از جریان خارج شود و از نظر تورم اسکناس نیست زیرا در لایحه همچو چیزی نوشته نشده است که بخواید اسکناس هارا از جریان خارج کند پس این موضوع ندارد و منحصرأ برای دادن قروض دولت ببانگ ملی است پس از نقطه نظر جلوگیری از تورم اسکناس هیچ فائده ندارد و هر پولی که از این طریق بدست بیاید برای این نخواهد بود که مقداری اسکناس از جریان خارج کند بلکه باز هم بجریان خواهد افتاد و نتیجه از این عاید نخواهد شد و بنا بر این هر مدافعه که آقای مخبر یا آقای وزیر در این قسمت بفرمایند موضوع ندارد اما آمدیم سر گرفتن يك اسکناسهایی از مردم

و دادن يك سهامی با آنها معلوم نیست که این اسناد اولاً بفروش میرسد یا نمیرسد این چه لزومی دارد؟ و اگر منتشر کنند و کسی نخرد این يك وهنی است برای دولت و بد است عرض کنم از لحاظ ممنوع داشتن فروش این اسناد بخارجی ها هم آن دفعه عرض کردم چون نفعی در این خصوص ندارد این مضرت است و اگر آنها بخرند ضرر دارد چون این يك استقراض خارجی میشود و مفید نیست و مطابق قانون اساسی هم هر استقراض خارجی بایستی با اجازه و تصویب مجلس شورای ملی باشد باید ملیت و موقعیت آن استقراض معلوم بشود که از کدام دولت و مملکت است و این جا هم ابدأ ذکر از این قسمت نشده و ممکن است از این اسهام بخارجی ها هم فروخته شود و آنوقت از نظر ملیت یا موقعیت شاید مصلحت مملکت نباشد این است که قانون اساسی ماهمیشه این نوع استقراض هارا با نظر و تصویب مجلس شورای ملی مقرر داشته است و موکول بتصویب مجلس شورای ملی نموده است و روی هم رفته این لایحه نواقص زیادی دارد یکی دیگر محل پرداخت این اسناد است که این را هم باید آقای دکتر میل سپو بالصرحه معین کنند چون يك وقتی است که يك محلها و يك عواندی را از قبیل عواند گمرکی یا عواند نفت یا عواند دیگر ما را محل تأمین و تضمین این استقراض قرار میدهند و این مطابق مصلحت نیست و نمیشود اجازه مطلق داد برای این کار و نمیشود همچو اختیاری داد که محل پرداخت را خودشان در نظر بگیرند و این بنظر بنده يك کار غلط و مضری است که ما بیائیم و بگوئیم وزیر مالیه یا دکتر میل سپو محل پرداخت را معین خواهند نمود این کار خوبی نیست و ما باید بدانیم محل پرداخت از کجا است زیرا ممکن است يك محلها را که مورد نظر مجلس نیست و مجلس آن محل هارا برای پرداخت مصلحت نمیداند محل پرداخت قرار بدهند و مجلس موافق با آن نباشد رویهم رفته این لایحه را از هیچ نظری بنده مصلحت نمیدانم و با آن موافق نیستم و اگر هم بخوانند بخارجی ها فروش کنند بنظر بنده باید ملیت و موقعیت آن بنظر مجلس شورای ملی برسد و در هر حال بنظر بنده این لایحه خوب تنظیم نشده و با آن مخالفم

وزیر دارائی - اولاً این اسناد خزانه هیچ کجا رهن و وثیقه ندارد که ایشان فرمودند در کجا رهن و وثیقه گذاشته میشود فقط . . . (تهرانچی - محل پرداخت را بگوئیم آقای) فقط خزانه داری را مکلف می کنند که در سر رسید این وجوه را پردازد چنانچه در ماده دوم مقرر شده که بمحض مطالبه باید از طرف خزانه داری کسب یا محلها را که خزانه داری کل معین مینماید (تهرانچی - اشکال سر محلها است) پردازد محل که گرو نیست میگوید محل مالیه فلان جا مالیه فلان جا فلان اداره دولتی را يك جا هائی را معین میکند که آنها را ببرند و پول شان را بگیرند هیچ چیز دیگری ندارد

تهرانچی - به به عجب توضیحی . . . . .

وزیر دارائی - اما قسمت خارجیش هم ما نه رهن داده ایم نه وثیقه و این اسناد هم بی اسم است مثل اسکناس است چه فرق میکند هر کس میتواند بخرد یا نخرد و البته اجباری هم در کار نیست و ما خیلی خوشوقت میشویم که اسناد ما طوری باشد که آنها را با میل و رغبت بخرند چه داخلی باشد چه خارجی و البته ما سعی خواهیم کرد همانطور که اظهار فرمودند ترتیب کار طوری داده شود که ترتیب پرداخت و سر رسید و بهره و اینها همه طوری که مردم با رغبت بخرند البته اسناد خزانه هم همانطور که گفتند برای مردم يك استفاده هائی خواهد داشت و به طوری که منظور آقایان است امیدواریم عملی بکنیم

تهرانچی - کافی است آقای خیلی متشکرم از این توضیح (خنده نمایندگان)

جمعی از نمایندگان - ختم جلسه ختم جلسه

رئیس - بنده عقیده ام این است که باقی مطالب را بگذاریم برای جلسه آتی (صحیح است) آقای بهبهانی هم سؤالی داشتند از وزارت دارائی بفرمائید ایشان برای جواب حاضرند .

۴ - سؤال آقای بهبهانی و تقدیم طرح قانونی به قید دو فوریت راجع به تفسیر تبصره ۴

مجلس قانون نظام وظیفه

بهبهانی - سؤال بنده از آقای وزیر دارائی راجع بان

تبصره ماده ۶۵ قانون نظام وظیفه است که اصل تبصره این است : مشمولینی که متولد از ۱۲۸۴ تا پایان ۱۲۹۴ هستند و خدمت زیر پرچم خود را انجام داده اند و در حین اجرای این قانون مشغول خدمت میباشند مدت خدمت زیر پرچم خواه قبل از خدمت دولت بوده و یا بعد از آن باشد در صورت پرداخت کسور تقاعد به مأخذ پایه که فعلاً دارا می باشند جزء مدت خدمت رسمی آنان و مدت اقامت در پایه که حقوق بازنشستگی آنها را در مدت اقامت در پایه که حقوق بازنشستگی آنها را میپردازند محسوب بوده ترفیع آنها از تاریخ استحقاق اعطاء خواهد شد و بعلاوه تمام مشمولین از ۱۲۸۴ تا پایان ۱۲۹۴ که خدمت زیر پرچم خود را انجام داده اند دیگر برای خدمت یکماهه احضار نخواهند شد .

این توضیح در وزارت دارائی و اداره تقاعد محل اعتراض شده یعنی بطوریکه مجلس شورای ملی میخواست که اینها اگر دارای ارتقائی میشوند باید رتبه یا با يك اضافه دارای يك رتبه میشوند آن مدت خدمت زیر پرچم آنها را جز مدت خدمت شان محسوب بدانند و این پایه ها را بهشان بدهند (صحیح است) و این توضیح در آنجا محل اعتراض واقع شده بنده رجوع کردم بصورت مجلس دیدم این تبصره را آقای معدل و آقای طوسی پیشنهاد کرده اند و هر دو آقایان و آقای مخبر در توضیحات و جوابهائی که داده اند و در صورت مجلس قید هست این است که مقصود پیشنهاد دهندگان همین است (تهرانچی - صحیح است) مقصود توضیح دهنده هم همین بوده است علاوه بر همه اینها آقای تهرانچی هم که در آن موقع مخبر کمیسیون بوده اند همینطور تلقی کرده اند (تهرانچی صحیح است) و همینطور هم تصریح کرده اند (تهرانچی - صحیح است) همینطور تصریح کردم) و لفظ شریف آقای معدل هم در اینجا (در صورت مجلس) تصریح شده است آقای مخبر فرموده اند [این پیشنهادی را که فرمودید همین اصلاحی که آقای طوسی فرمودند همین نظر آقایان را تأمین می کند و بنده

هم عرض کردم که مقصود این است که مدت خدمت شان جزء سنی خدمت محسوب شود و از ترفیع رتبه هم استفاده کنند (معدل - رتبه فعلی؟) بلی در رتبه فعلی که دارند آن مدت خدمت شان محسوب میشود و اگر مستحق ترفیع بیشتری باشند خواهند گرفت با ضمیمه شدن آن مدت برای خدمت شان معدل - قبول فرمودند؟ - مخبر - بلی بلی . معدل آقای معاون هم قبول فرمودند . بلی بلی [

تهرانچی - صحیح است آقا .

بهبهانی - پس بنابر این باین توضیحی که این جا نوشته شده و خواندم و بلکه هر مطلبی را که گوینده گفته دو مرتبه هم مخبر هم معاون هر دو تصدیق کرده اند بنده تصور میکنم دیگر جای هیچ تردیدی نیست که مقصود از این پیشنهاد و این تبصره همین است که اگر يك رتبه هائی اینها بموجب این تبصره باید دارا بشوند و با ضمیمه مدت خدمت شان يك رتبه هائی بآنها باید داده شود بدهند و موافقت کنند و اشکال نکنند و اگر مستحق هستند باید داده شود دیگر (صحیح است) و من در این خصوص سئوالی از وزیر دارائی کرده ام و امیدوارم با نظر مجلس موافقت فرمایند (صحیح است) و اگر اشکالی هم دارند بنده پیشنهاد دیگری دارم که تقدیم میکنم .

فراقی - اشکالی ندارد آقا برای تشویق بوده است و لو اینکه در یکسال دو رتبه داده شود .

وزیر دارائی - البته همانطوری که اظهار کردند و خود بنده هم آنوقت افتخار عضویت مجلس شورای ملی را داشتم در این پیشنهاد هم گمان میکنم خود بنده موافقت کرده ام ولی متأسفانه طرز انشاء این پیشنهاد طوری نوشته شده است که

عبارت يك قدری نارسا است و روی این قسمت يك اشکالی برای يك اداره مربوطه بین عدّه .

ملك مدنی - بی خود اشکال کرده اند .

فراقی - حق نداشته اند . مورد ندارد .

وزیر دارائی - بنده خودم هم که دقت کردم البته يك اشکالی دارد که دو رتبه يك دفعه بتوانند بدهند چون همان رتبه که هست منظور میشود و اشکالی در این کار است و بنده در آن جا هم مذاکره کردم که نظر مجلس شورای ملی کاملاً این بوده است که این قسمت حقیقه کاملاً برای افرادی که خدمت کرده اند منظور شود حوزه ارتقاء يك پایه باشد یا دو پایه باشد نظر مجلس شورای ملی این بوده (صحیح است صحیح است) بنابرین يك تفسیری آقا تهیه شده که آقای بهبهانی تهیه کرده اند که حالا آن هم قرائت میشود و بنده گمان میکنم که آن را که قرائت بکنند و این تفسیر تصویب شود رفع این اشکال میشود بنده هم موافقت میکنم و قبول میکنم و البته نظر آقایان تأمین میشود .

بهبهانی - طرح پیشنهادی است که از طرف عدّه از آقایان نمایندگان تهیه شده است بقید دو فوریت و تقدیم میکنم .

رئیس - اگر صلاح می دانید بگذاریم برای اول جلسه آتیه که مطرح کنیم و قرائت و تصویب شود (صحیح است) (۵ - موقع و دستور جلسه آتیه - ختم جلسه)

رئیس - اگر تصویب می فرمائید جلسه را ختم کنیم (صحیح است) جلسه آتیه روز پنجشنبه دهم شهریور ماه سه ساعت قبل از ظهر دستوریکی همین طرح و بقیه شور لایحه اسناد خزانه

(مجلس نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد)
رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری

قانون

قانون اجازه خرید يك میلیون و پانصد هزار دلار لوازم و تدارکات مورد نیازمندی ارتش بوزارت جنگ

ماده واحده - بوزارت جنگ اجازه داده میشود در حدود يك میلیون و پانصد هزار دلار لوازم و تدارکات رد نیازمندی ارتش را از کشورهای متحده امریکای شمالی خریداری کند

پرداخت بهای اجناس مذکور بعد از اسفند سال ۱۳۲۲ بعمل خواهد آمد

این قانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه ششم شهریور ماه یکهزار و سیصد و بیست دو تصویب مجلس

شورای ملی رسید . رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری